

DEI TO RISANE

Fritt etter «Segn
og saga»,
Hafslo sogelag
1983.

Galdafossane — Årøyelvi

Det var ein gong to risar møttest på Nonfjell. Den eine var ryseleg stor. Den andre var noko mindre. Den største heldt til Haugmelatraktene, der det synser djupe jel og jiljar etter fotefari hans. Den andre heldt for det meste til på Stedjeåsen, Njuken og Tølderingen. Det synte ikkje so mykje spark etter han, anna en nei djup hole i fjellet ovanom Åberge, som dei kallar Ljøtaholet. Elles for dei no rundt omkring i mange fjell, som risar brukar å gjera. Risane er store og agelaust sterke, men helst er dei dumme. Alle er dei hatarar av kyrkja og kristendomen. Dei toler ikkje at det luktar kristenmannsblod. Det går segner om at ein slik rise var forarga på Orneskyrkja, og kasta ein stor stein og ville knusa henne. Men han rokk ikkje fram. Steinen står den dag i dag i bakken nedanfor kyrkje. Ein annan rise kasta ein lang stein mot Solvornkyrkja. Men han kasta for langt. Steinen står i dag som ein bautastein oppe i Borhaug.

Ja, so var det desse to som møttest på Nonfjell. Dei stod og såg ned i Solvorn, og merka seg den store fossande elvi som rann frå Hafslovatnet og ned i Lusterfjorden. «Denne elvi skal ikkje renna ned her. Ho skal renna ned i Basnesfjorden», sa stedjerisen. Då vart den andre fykande sinna, og dei rende i hop og drogst lenge og sparka opp, so det vart eit djupt skar der dei stod. Det som no heiter Nonskaret. Stedjerisen skyna nok at han kom til å tapa i dragsmål. «Lat oss ikkje dragast meir. Kan me ikkje heller gjera ein avtale», seier han. Grev du ned på Galden, so skal eg grava ned på Sanden. Den som fyrst kjem ned har vunne». Dette høyrdest rimeleg ut, og Haugmelarisen gjekk med på dette. Han hadde kjend at han var mykje sterkare enn hin, og kjende seg trygg på å vinna. Men Stedjerisen var sløgare. Han grov berre i sand, medan hin med ein gong kom ned på harde granittfjellet. Elvi tok snøgt ned Stupshølen, utover Helvetesstupet, ned Årøyo og ut i Basnesfjorden. Der har ho sidan ronne, og laksen har i lange tider boltra seg i elvi og lauga seg godt under Helvitesfossen. Men Galdefossen vart borte. Der renn berre ei liti grov no. Dei kallar henne Storagrovi. Kanskje eit minne om den store elvi som ein gong var, og ikkje er meir.

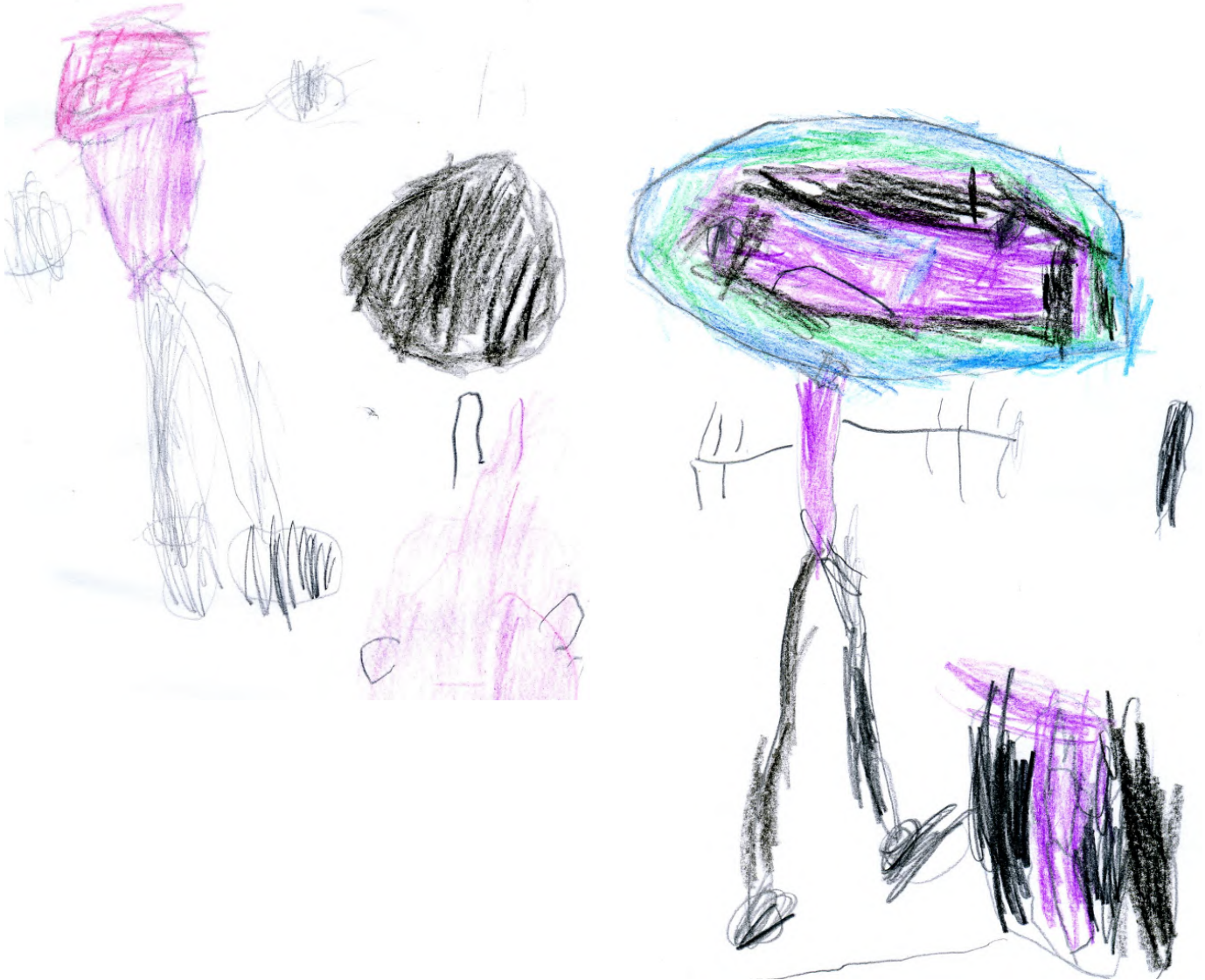
Eit tverrfagleg prosjekt av Lucas, Alexander, Sjur, Adrian, Ulrik,
Daniel, Martin Leander, Trym, Emmelin, Emilian, Kaia Beate,
Hans Eirik, Aksel, Astrid, Nora, Mathea, Markus og Lukas.

Lilla avdeling

Hafslo barnehage 2018

Det var ein gong to risar som møttest på Nonfjell. Den eine risen var enormt svær, den andre risen var noko mindre. Veit du ikkje kva ein rise er? Ein rise er eit slags troll, dei er store og agelaust sterke men dei er ikkje alltid så lure.

Risar og troll liker ikkje kyrkjer og eit gammalt segn fortel om ein rise som var forarga på kyrkja på Ornes. Han prøvde å kaste ein stor stein for å knuse kyrkja, men han kasta ikkje langt nok. Steinen ramla ned i bakken framom kyrkja.

Eit anna segn fortel om ein annan rise som kasta ein lang stein mot kyrkja i Solvorn. Men han kasta for langt — steinen landa oppe i Borlaug oppom kyrkja og steinen står der den dag i dag.

Ja, så var det desse to risane som møttest oppe i Nonfjell. Der stod dei og såg ned i Solvorn og dei såg den store, fossande elvi som rann frå Hafslovatnet og ned i Lustrafjorden.

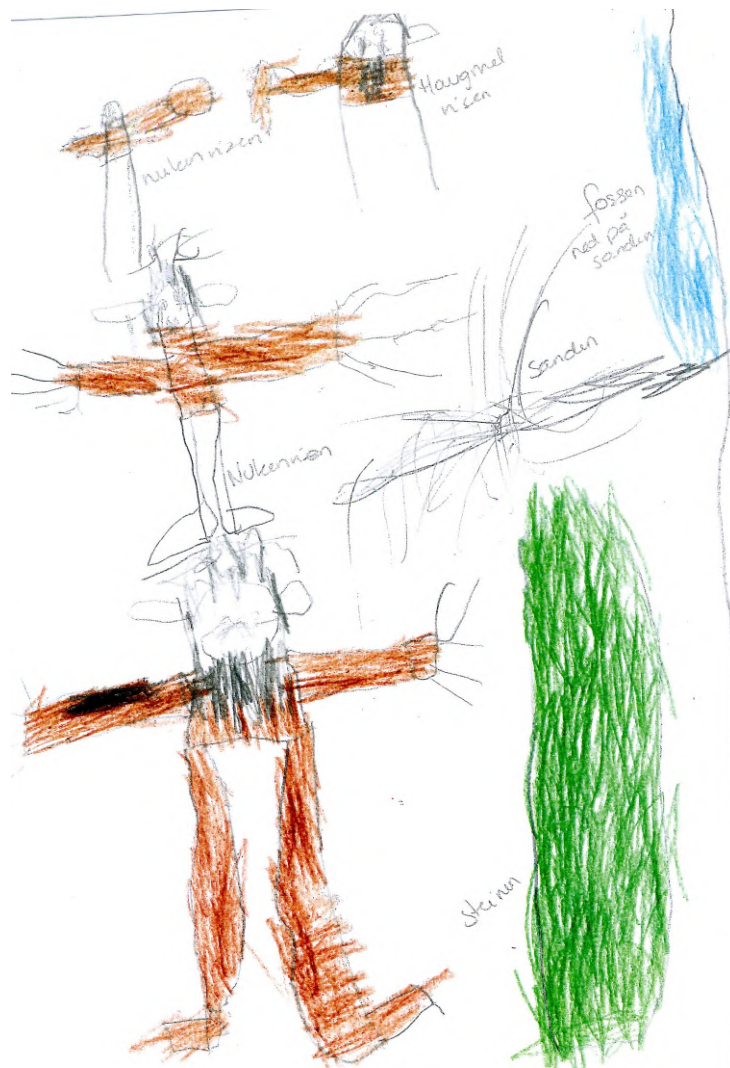
«Denne elvi skal ikkje renne ned her. Ho skal renna ned i Barsnesfjorden!»sa Njuken-risen. Då vart den andre risen fykande sinna —

Njuken-risen forstod at han kom til å tape denne slåsskampen. «Lat oss ikkje dragast meir. Kan me ikkje heller gjere ein avtale?» seier han. «Grev du ned på Galden, så skal eg grava ned på Sanden. Den som først kjem ned, har vunne».

Det høyrdest greitt ut,
og Haugmela-risen
gjekk med på dette.
Han hadde kjent at
han var mykje
sterkare enn hin og
han var trygg på at
han ville vinna
veddemålet.

Men Njuken-risen han var lur, han grov jo berre i sand medan hin med ein gong kom ned på det harde granittfjellet.

Elvi tok snøgt ned Stupshølen, utover
Helvetestupet, ned Årøyo og ut i
Barsnesfjorden.
Der har ho sidan
runne, og laksen
har i lange tider
boltra seg i elvi og
lauga seg godt
under
Helvetesfossen.

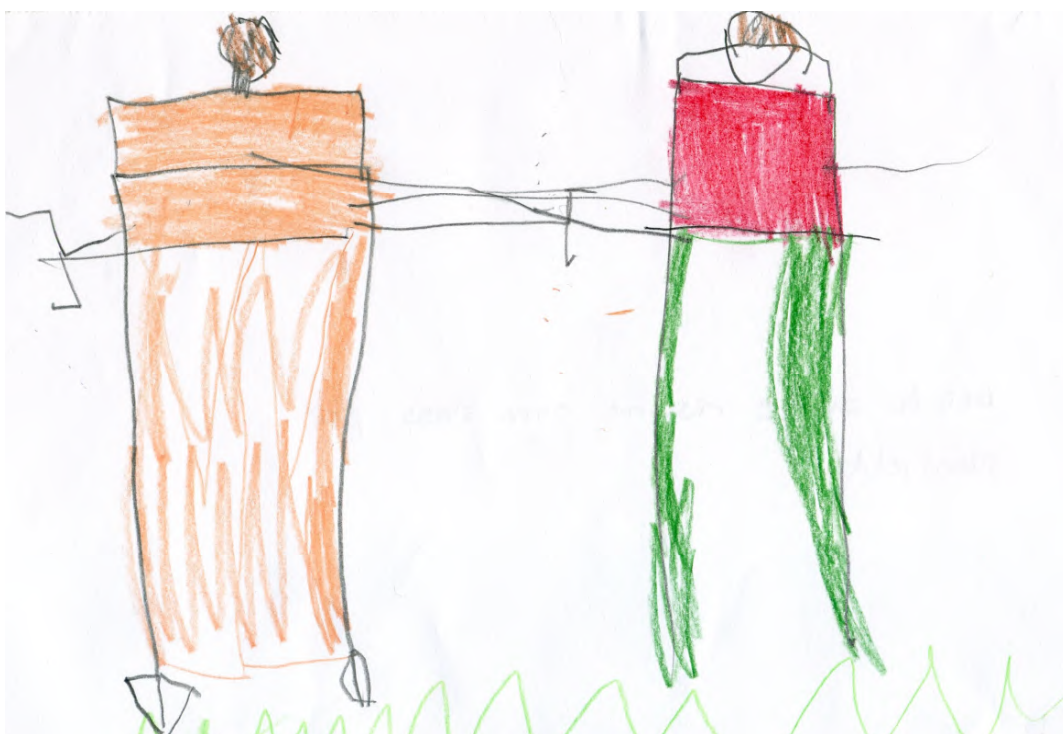
Men Galdafossen vart borte.
Der renn berre ei lita grov
no – dei kalla henne
Storagrovi.

Kanskje eit minne om den
store elvi som ein gong var,
og ikkje er meir?

Her er teikningar som ikkje kom med i sjølve boka.
Risar som kasta stein på Urnes– og Solvorn kyrkje

Risar som slåss

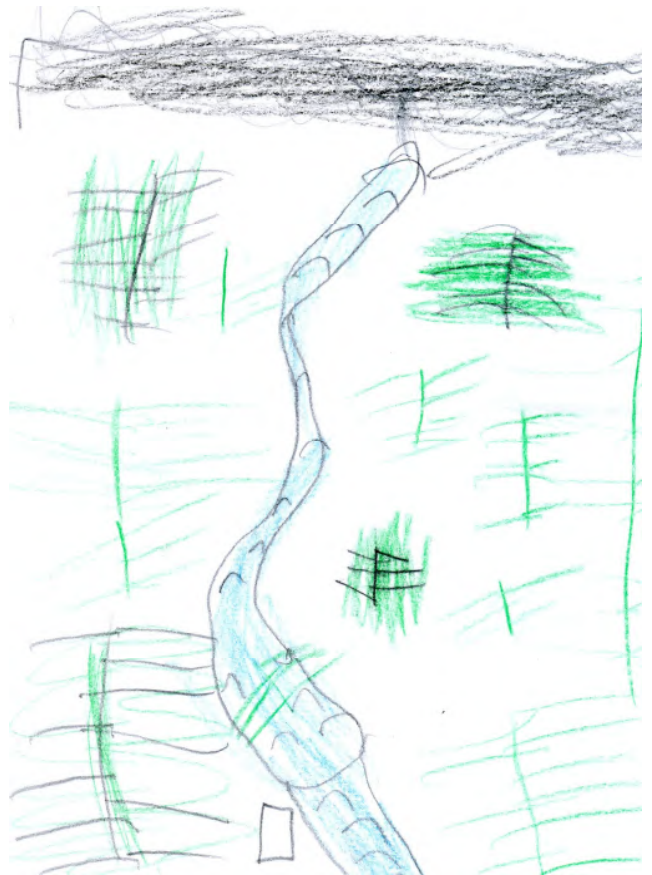
Risar som slåss.

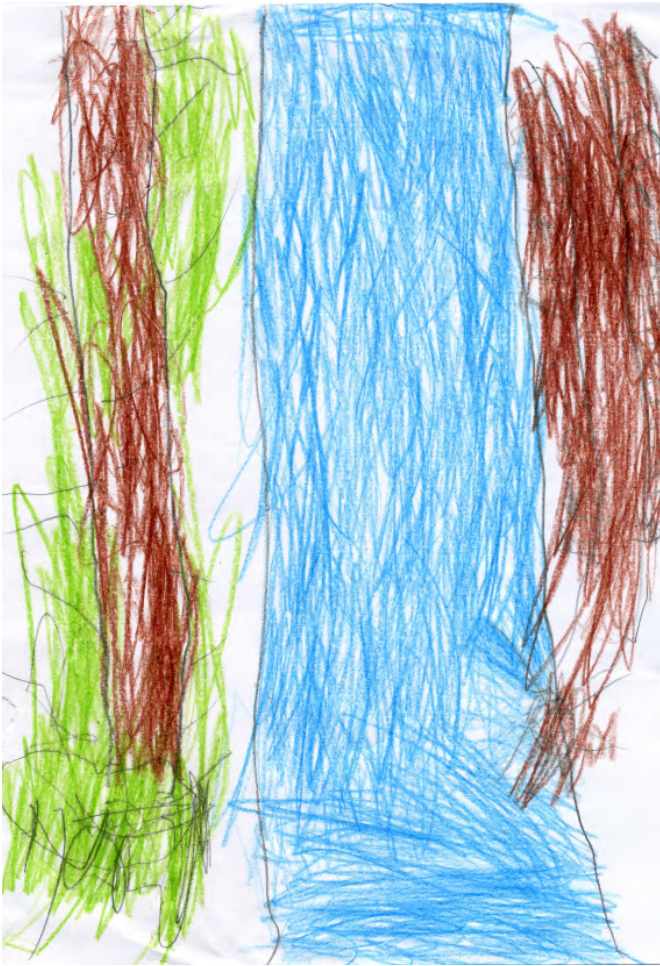

Jublande rise.

Årøy-elvi.

Laks i elvi.

